

T4

SPØRSGMÅL TIL FAGLIG REFLEKSION OG DIALOG

Fuld kildehenvisning:

Hans Månsson (2022): T4 – Spørgsmål til faglig refleksion og dialog. Supplerende tekst til: Hans Månsson: Ung og hjemløs. København. Akademisk Forlag. Teksten kan frit downloades fra forlagets hjemmeside.

INDHOLD

Indledning	3
1. Relationsdannelse, professionsidentitet og vidensunderskud	4
2. Et socialfagligt perspektiv	7
3. Et pædagogisk perspektiv	10
4. Tværprofessionelt samarbejde	13

INDLEDNING

Bogen 'Ung og hjemløs' har fire unges livshistorier som omdrejningspunkt. I alle fire fortællinger redegør og reflekterer de unge over en mangfoldighed af situationer, forhold og forløb i deres liv og giver derved et sjældent indblik i sammenhænge og baggrunde, som cases almindeligvis ikke tilbyder.

Derfor gives fagprofessionelle, ikke mindst socialrådgivere og pædagoger og studerende på de to uddannelser, mulighed for – med afsæt i en eller flere af fortællingerne – mere kompleks refleksion og dialog om de mange tematikker, som er indeholdt i fortællingerne.

Nedenfor stilles en række af de spørgsmål til faglig refleksion og dialog, som fortællingerne – og bogen som helhed – kan give anledning til at stille. Men det er kun eksempler, idet bogens læsere, med afsæt i de fire unge fortælleres livshistorier, kan stille mange andre spørgsmål, der vedrører børn og unge i udsatte positioner.

-----O-----

Hjemløshed i ungdommen er et komplekst fænomen, fordi mange forskellige faktorer på forskellige tidspunkter i et barn eller ungs opvækst kan medvirke til at bringe barnet eller den unge i en udsathedssituation, som igen kan medvirke til hjemløshed i en kortere eller længere periode. Hjemløsheden i ungdommen kan samtidig have meget forskellig karakter.

Som udfoldet i bogen kan hjemløshed i ungdommen ses som et samspil mellem strukturelle, systemiske, relationelle og individuelle faktorer (s. XX).

Derfor vil faglige indsatser, sat på meget enkle metoder, sjældent for alvor kunne forebygge og/eller afhjælpe hjemløshed i ungdommen. Dette til trods er det denne forenklede strategi, som samfundet oftest læner sig op ad, ud fra en forventning om størst mulig omkostningseffektivitet (s. XX).

Kvalitativ forskning viser, at børn og unge i udsatte positioner, snarere end specifikke metoder foretrækker nærværende og autentiske fagprofessionelle, der tør engagere sig personligt i mødet og samværet med barnet eller den unge. Dette står ikke i vejen for faglig professionalisme, tværtimod (s. XX)

De fire unges fortællinger bekræfter betydningen af fagpersoners personlige engagement og vilje til at medvirke til at skabe forandring i udsatte børn og unges levevilkår og fremtidsmuligheder.

Derfor skal spørgsmål til refleksion og dialog i denne tekst bl.a. forstås med baggrund i denne konstatering. Dvs. at den dygtige fagperson ikke blot 'kan sit fag'. Den dygtige fagperson har naturligvis en omfattende viden og mestrer mange forskellige metodiske greb – som er omfattet af den profession, som legitimerer fagpersonens virke. Med andre ord skal fagpersonen *vide* noget og *kunne* noget – professionelt – når hun udøver sit arbejde. Men fagpersonen skal også *ville* noget, nemlig at medvirke til at forandre borgerens – i denne sammenhæng barnets eller den unges – livssituation og fremtidsmuligheder.

Dette fordrer, at fagpersonen investerer sin personlighed og engagement i mødet og samværet med barnet/den unge. Det handler med andre ord om fagpersonens *professionsidentitet* (s. XX).

Forebyggelse og afhjælpning af hjemløshed har først og fremmest socialrådgivere og pædagoger som frontarbejdere tættest på barnet eller den unge i eller i risiko for hjemløshed. Derfor er det disse to professioner, spørgsmålene til faglig refleksion og dialog i det følgende er stillet til.

Spørgsmålene kan søges besvaret individuel eller i grupper. Hvis I er flere end fem, anbefales det, at I danner grupper á 3-4 medlemmer.

1. RELATIONSdannelse, Professionsidentitet og Vidensunderskud

A: Dannelse af bæredygtige relationer

'Bæredygtige sociale indsatser' vil sige handlinger, der udvikler, styrker og konsoliderer sammenhængen mellem, på den ene side, den naturlige *sociale bæredygtighed*, som potentielt opstår tidligt i et menneskes liv og, på den anden side, *den sociale kapital* i samfundets forskellige fællesskaber, som et menneske potentielt kan bidrage til på en mere og mere selvstændig og bevidst måde, efterhånden som det er vokset til.

For at skabe en bæredygtig udvikling i børn og unges opvækst, er dannelse af *gensidigt forpligtende relationer* en væsentlig parameter. I bogen er det denne forståelse af relationsdannelse, der er definerende for god socialfaglig og pædagogisk indsats i forhold til børn og unge i udsathed og potentielt hjemløshed (XX).

Vælg og læs en af de fire unges fortælling.

- Forsøg at sætte dig/jer ind i den unges perspektiv ud fra den tanke, at alle børn og unge har brug for følelsesmæssigt, socialt og kognitivt med- og modspil hele livet igennem.
- Foretag et eller et par nedslag i fortællingen, hvor barnet eller den unge oplever fravær eller tilstedeværelse af en voksen, der reelt kunne have udgjort og/eller udgør et følelsesmæssigt, socialt og eller kognitivt med- og modspil for barnet/den unge.
- Reflekter/diskuter hvordan et evt. fravær af en voksen i de konkrete nedslag kunne afhjælpes, således at mødet/relationen med den voksne potentielt kunne have skabt en forandring i barnet/den unges livssituation og fremtidsmuligheder.
- Diskuter hvilke kvaliteter og/eller måske udfordringer, der ville være, hvis den voksne enten er en person i barnets/den unges eget netværk, eller er en fagprofessionel.
- Hvis det er en fagprofessionel, der træder ind i barnet/den unges livsverden, da reflekter over, hvilken betydning dennes vidensgrundlag, erfaringer med metodiske greb og personlige engagement og refleksion i samspil med barnet/den unge, i de valgte nedslag, har, i forhold til at skabe forandring i barnets/den unges livssituation og fremtidsmuligheder.
- Hvis I er flere grupper, da udarbejd og fremlæg jeres refleksioner over for de andre grupper, uanset om grupperne har valgt samme eller forskelle fortællinger.
- Lad de andre grupper diskutere jeres refleksioner og evt. supplere og nuancere jeres fremstilling.

B: Din egen professionsidentitet

En stærk professionsidentitet bygger på, at fagpersonen har en omfattende faglig viden, kan mestre et bredt spektrum af metodiske greb – og besidder en vilje til at investere sig selv som menneske i mødet og samværet med barnet/den unge i en udsat position, ansporet af at ville medvirke til at forandre barnet/den unges livssituation og fremtidsmuligheder (s. XX)

Vælg og læs en af de fire unges fortællinger.

- Individuelt: Udvælg en situation i fortællingen, som du finder fagligt interessant.
- Forestil dig, at du som fagprofessionel er udpeget til at træde ind i barnet/den unges livsverden i lige præcis den situation, som du har udvalgt.

- Overvej hvad det er, du kan bringe med dig i dette møde/samvær, fagligt og personligt, og hvordan du vil bringe det i spil i praksis. Overvej på hvilke måder, du måske føler dig mere/mindre sikker på dig selv i situationen. Hvordan kan en evt. usikkerhed afhjælpes?
- I gruppen: Redegør først for den valgte situation og dernæst for, hvordan du ser dig selv ind i situationen, med den faglige og personlige ballast du bringer med dig, og hvordan du oplever sikkerhed/usikkerhed i forhold til at medvirke til forandring af barnet/den unges situation.
- Diskuterer med afsæt i de enkelte gruppemedlemmers refleksioner, hvordan I som fagprofessionelle bedst muligt kan styrke jeres professionsidentitet og dermed bedst muligt kan møde et barn/en unge i en udsat position og medvirke til at skabe grundlag for forandring i barnet/den unges livssituation og fremtidsmuligheder.

C: Vidensunderskud

Den fagprofessionelle, uanset hvor vidende og erfaren hun er, står altid med et vidensunderskud i praksis. Dette fordrer, at hun konstant reflekterer over, hvilke vidensformer, der kan trækkes på for at kompensere for vidensunderskuddet. Maria Appel Nissen udpeger fem vidensformer, der har betydning i arbejdet med borgere i udsatte positioner, nemlig erfaringsbaseret viden, borgerens egen viden, forskningsbaseret viden, professionsviden og kontekstuel viden (s. XX).

Vælg og læs en af fortællingerne. Udvælg et eller et par steder i fortællingen, som du/I finder fagligt interessant. Overvej hvilken viden, fortællingen leverer og hvilke viden du oplever at mangle for at kunne forstå den situation, barnet/den unge befinder sig i – med tanke på, evt. som fagperson at træde ind i barnet/den unges livsverden og evt. medvirke til at forandre barnet/den unges situation og fremtidsmuligheder. Overvej alle fem vidensformer.

- Reflekter over, hvilken betydning denne medviden potentielt kunne have haft indflydelse på barnet/den unges situation og fremtidsmuligheder.
- Reflekter over, hvilken betydning den fagprofessionelles merviden potentielt vil kunne have i forhold til den fagprofessionelles relation til barnet/den unge.
- Hvis I er flere grupper, da udarbejd og fremlæg jeres refleksioner over for de andre grupper, uanset om grupperne har valgt samme eller forskelle fortællinger/steder. Redegør først for situationen, som den er beskrevet i fortællingen. Redegør dernæst for jeres overvejelser over eksisterende/manglende viden og hvad en merviden kunne medvirke til.
- Lad de andre grupper diskutere jeres refleksioner og evt. supplere og nuancere jeres fremstilling.

D: Barnet/den unges egen viden, erfaringer, refleksioner og meninger

I bogen foreslås, at fagprofessionelle indsamler og tilegner sig et bredspektret vidensgrundlag for at kvalificere arbejdet med børn og unge i en udsat position. Bogen bygger på interviews med fire unge, der er eller har været i en hjemløshedssituation og forud for det har befundet sig i udsathed i flere år.

Interviewene er gennemført med afsæt i en guide, som kan downloades fra bogens hjemmeside (TXX).

- Individuelt: Overvej om samtaler med et konkret barn/en konkret ung fra din praksis/praktik, med afsæt interviewguiden, kan give dig/er en tilstrækkelig og relevant indsigt i forhold til barnet/den unge, erfaringer, refleksioner og meninger.

- Overvej hvordan samtalen kan indholds- og rammesættes under hensyntagen til barnets/den unges alder, modenhed, parathed, formuleringsevne mv.
- Overvej hvordan indsigt i barnet/den unges viden, erfaringer, refleksioner meninger kan dokumenteres og løbende opdateres/suppleres.
- I gruppen: Del dine konkrete erfaringer med at tilvejebringe indsigt i et barn/en ungs viden, erfaringer, refleksioner og meninger og hvordan denne indsigt har haft indflydelse på den fagprofessionelle tilgang til barnet/den unge.

E: Din egen og din arbejdsplads'/uddannelsessteds forståelse af rollen som professionsudøver.

- Individuelt: Reflekter over din egen forståelse af at være en dygtig fagperson. Overvej fx hvordan du oplever dig selv i krydsfeltet mellem på den ene side din professions videns- og færdighedsgrundlag og på den anden side din personlige habitus, din personlige tilstedeværelse i mødet og samværet med en borger og din vilje til at medvirke til forandring af borgerens livsbetingelser.
- Overvej hvorvidt denne oplevelse korrelerer med dine erfaringer i din praksis/praktikker og hvis der er diskrepans, hvorfor denne eksisterer og hvordan den evt. kan bearbejdes.
- Overvej hvordan din arbejdsplads/dit uddannelsessted anskuer udøvelse af din profession.
- I gruppen: Del jeres overvejelser med hinanden.

2. ET SOCIALFAGLIGT PERSPEKTIV

A: Betydningen af socialfaglig indsats

Vælg og læs en af de fire unges fortællinger.

- Registrer de steder i fortællingen, hvor der finder socialfaglig virksomhed sted. Vurder karakteren og kvaliteten af den socialfaglige involvering.
- Registrer steder i fortællingen, hvor det ikke umiddelbart kan aflæses, at der finder en socialfaglig involvering sted, men hvor du/I mener, at en sådan involvering kunne have gjort en forskel.
- Overvej hvilke socialfaglige indsatser, der på de udvalgte steder i fortællingen, kunne have medvirket til bedre livsbetingelser for barnet/den unge.
- Overvej hvilke rammefaktorer der kan have betydning for, om de overvejede socialfaglige indsatser kunne blive iværksat på en fyldestgørende måde.
- Overvej hvad der skulle til for at ophæve/svække uhensigtsmæssige barrierer i forhold til socialfaglig virksomhed.

B: Anbringelse af børn og unge

I henhold til Serviceloven spiller socialfaglig medvirken en central rolle i anbringelsessager. To af fortællerne har oplevet at blive anbragt uden for hjemmet. Det gælder Amanda og Veronika. Du skal i det følgende have særlig fokus på en af de to kvinders anbringelseshistorik.

- Læs fortællingen med fokus på de dele, der omhandler anbringelse, uanset hvilken anbringelsesform, der er tale om.
- Overvej i hvert enkelt tilfælde af anbringelse, dennes begrundelse og iværksættelse, dens forløb og afslutning og evt. overgang til anden anbringelse – med særlig tanke på socialfaglig medvirken.
- Overvej hvordan barnet/den unges perspektiv/stemme inddrages i beslutninger om iværksættelse og afslutning/overgang i forhold til anbringelse.
- Overvej hvordan barnet/den unges perspektiv/stemme inddrages i tilsynet med anbringelsesforholdet.
- Sammenhold Serviceloven og andre bestemmelser, der vedrører anbringelse af børn/unge uden for hjemmet, med beskrivelsen af anbringelsesforhold i den valgte fortælling.
- Læs aftaleteksten 'Børnene først', som bl.a. sigter på at styrke den socialfaglige indsats i børne/ungesager, herunder at give børn/unges perspektiv og medbestemmelse mere plads.
- Reflekter over hvilken betydning en fuld realisering af 'Børnene først' ville have haft i forhold til det valgte barn/unges livsbane.
- Hvis I er flere grupper, da udarbejd og fremlæg jeres refleksioner over for de andre grupper, uanset om grupperne har valgt samme eller forskelle fortællinger.
- Lad de andre grupper diskutere jeres refleksioner og evt. supplere og nuancere jeres fremstilling.

C: Relationen mellem barnet/den unge og socialrådgiveren

De fire unge fortællere nævner alle, at de tillægger den måde, 'systemrepræsentanter' involverer sig på, afgørende betydning. Dette stemmer overens med andre kvalitative studier (s. X).

Veronika udpeger særligt to socialrådgivere som signifikante professionelle, der ikke kun er til stede som 'systemrepræsentanter', men også som medmennesker, der engagerer sig i barnets/den unges liv. Amanda beskriver også en socialrådgiver, der involverer sig en hel del mere end systemrollen umiddelbart tilsiger.

Læs beskrivelsen af Amandas ene og Veronikas to socialrådgiveres involvering (sammenfattet s. XX).

- Vurder i hver af de tre socialrådgiveres involvering, hvad der gør, at de alle tre bliver stående i de unges bevidsthed som signifikante professionelle.
- I professioner, der agerer inden for velfærdsområdet, taler man om de 3 P'er, dvs. tre relationelle forholdemåder over for borgere. Den ene er den *professionelle* forholdemåde, der består af fagpersonens faglighed, faglige kompetencer, uddannelse mv. Den anden er den *personlige* forholdemåde, som handler om fagpersonens menneskelige egenskaber mv. Den tredje er den *private* forholdemåde, der vedrører fagpersonens private liv, en forholdemåde, som fagpersoner almindeligvis afholder sig fra at lade indgå i arbejdet med en borger. Dog kan en fagpersons tidligere erfaringer med fx alkohol, narkotika, udsathed i øvrigt mv., herunder overvindelse og mestring af udfordringer, aktivt bringes i tale i en relation mellem borger og fagperson, hvis fagpersonen skønner, at det kan udgøre et positivt bidrag.

Vurder i hver af de tre socialrådgiveres involvering, balancen mellem henholdsvis den professionelle, den personlige og private dimension.

- Er det din/jeres vurdering, at nogen af de tre socialrådgivere, der for vidtgående overskrider deres professionelle rolle?
- Overvejer dine/jeres tilgang til de 3 P'er. Er der noget i jeres personlige/private liv, der med fordel kan supplere jeres professionelle habitus? I givet fald hvordan kan dette operationaliseres uden at der kan rejses berettiget tvivl om din/jeres professionalitet?

D: Din arbejdsplads'/uddannelsessteds forberedelse og evaluering af mødet og samværet med konkrete borgere i praksis/praktikker.

En centralt element i velfærdsprofessionelt arbejde er inddragelse af borgerens perspektiv, hvilket i stigende grad afspejles i lovgivningen og politiske hensigtserklæringer (fx i den politiske aftale 'Børnene først').

Om dette element så reelt spiller en central rolle i en socialrådgivers praksis/socialrådgiverstuderendes praktikker afhænger bl.a. af, hvordan arbejdspladsen/uddannelsesstedet klæder den enkelte socialrådgiver/studerende på til mødet og samværet med borgeren, i bogens kontekst barnet/den unge i en udsat position.

- Overvej hvordan mødet med nye borgere italesættes og forberedes på din arbejdsplads/uddannelsessted.
- Overvej om og i givet fald på hvilken måde dette element indgår som et prioriteret dialogpunkt/vægtigt element på din arbejdsplads/dit uddannelsessted.
- Har du som praktiserende socialrådgiver erfaringer med at sparre med dine kolleger eller din ledelse på arbejdspladsen og tilsvarende som studerende erfaringer med at sparre med medstuderende eller din underviser/vejleder om, hvordan et konkret møde og samvær med en eller flere borgere konstitueres og udvikler sig?
- I givet fald, er sparringen da en etableret og naturlig del af din praksis/praktik eller forekommer det alene, hvis du selv efterspørger sparring eller opstår tilfældigt?

- Indgår inddragelse af borgerens perspektiv i evalueringen af et forløb i praksis/praktikken, fx i form af din skriftlige dokumentation af forløbet eller som et muligt dialogpunkt på arbejdspladsen/uddannelsesstedet.
- Overvej hvordan borgerens perspektiv mest og bedst muligt kan indgå i praksis/praktikken. Brug evt. en eller flere af fortællingerne som inspiration til nedslagspunkter.

E: Implementering af bostøttemetoder set i lyset af socialfaglig professionsidentitet

Socialstyrelsen anbefaler, at fagprofessionelle, der beskæftiger sig med unge hjemløse, lader praksis hvile på bestemte bostøttemetoder, designet i forhold til forskellige kategorier af unge i hjemløshed.

Anbefalingen er endvidere, at den valgte metode følges med så høj grad af fidelitet, altså nøjagtighed, som muligt, fordi dette antages at gøre tilgangen mest effektiv.

Du/I kan læse om de tre mest anbefalede bostøttemetoder i TX, som kan downloades fra bogens hjemmeside.

I bogen diskuteres, hvilke risici anvendelse af standardiserede metoder kan have, ligesom der rejses tvivl om, hvorvidt strikt metodeanvendelse reelt skaber bæredygtig forandring i de unges liv. En ting er at fastholde en ung i en bolig, en anden er at medvirke til, at den unge føler sig hjemme et sted og i sig selv.

Der rejses ligeledes tvivl om, hvorvidt det vidensunderskud, som en fagprofessionel altid står med i mødet med en ung i en kompleks udsathedssituation, kan erstattes af den forenkling, som metodeanvendelse tilbyder (s. XX). Anbefalingen i bogen er snarere, at den fagprofessionelle løbende tilegner sig en mere kompleks viden, som kan danne grundlag for en mere kvalificeret faglig refleksion i et nært og dynamisk samspil med den unge

Vælg og læs en af de fire fortællinger.

- Overvej hvilken af de tre bostøttemetoder, der, hvis den blev bragt i anvendelse, bedst ville passer ind i forhold til den unges hjemløshedssituation.
- Overvej i hvilket omfang den valgte metode vil kunne følges, som den er beskrevet og hvordan den evt. med fordel kan tilpasses den unges behov og situation.
- Overvej om anvendelse af metoder af denne karakter kan forenes med din/jeres faglige baggrund, viden, færdigheder og kompetencer – og din/jeres professionsidentitet.
- Med baggrund i foranstående giv en karakteristik af, hvordan du/I som socialrådgivere forestiller dig/jer, bedst muligt vil kunne bidrage til, at den unge føler sig hjemme et sted og i sig selv.
- Hvis I er flere grupper, da fremlæg deres overvejelser om, hvordan en socialfaglig indsats bedst muligt kan bringe den unge videre.
- Lad de andre grupper diskutere jeres refleksioner og evt. supplere og nuancere jeres fremstilling.

3. ET PÆDAGOGISK PERSPEKTIV

A: Betydningen af pædagogisk indsats

Vælg og læs en af de fire unges fortællinger.

- Registrer de steder i fortællingen, hvor der finder pædagogisk virksomhed sted. Vurder karakteren og kvaliteten af den socialfaglige involvering.
- Registrer steder i fortællingen, hvor det ikke umiddelbart kan aflæses, at der finder en pædagogisk involvering sted, men hvor du/I mener, at en sådan involvering kunne have gjort en forskel.
- Overvej hvilke pædagogiske indsatser, der på de udvalgte steder i fortællingen, kunne have medvirket til bedre livsbetingelser for barnet/den unge.
- Overvej hvilke rammefaktorer der kan have betydning for, om de overvejede pædagogiske indsatser kunne blive iværksat på en fyldestgørende måde.
- Overvej hvad der skulle til for at ophæve/svække uhensigtsmæssige barrierer i forhold til pædagogisk virksomhed.

B: Anbringelse af børn og unge

I henhold til Serviceloven spiller pædagogisk medvirken en central rolle i anbringelsessager. To af fortællerne har oplevet at blive anbragt uden for hjemmet. Det gælder Amanda og Veronika. Du skal i det følgende have særlig fokus på en af de to kvinders anbringelseshistorik.

- Læs fortællingen med fokus på de dele, der omhandler anbringelse, uanset hvilken anbringelsesform, der er tale om.
- Overvej i hvert enkelt tilfælde af anbringelse, dennes begrundelse og iværksættelse, dens forløb og afslutning og evt. overgang til anden anbringelse – med særlig tanke på pædagogisk medvirken.
- Overvej hvordan barnet/den unges perspektiv/stemme inddrages i beslutninger om iværksættelse og afslutning/overgang i forhold til anbringelse.
- Overvej hvordan barnet/den unges perspektiv/stemme inddrages i tilsynet med anbringelsesforholdet.
- Sammenhold Serviceloven og andre bestemmelser, der vedrører anbringelse af børn/unge uden for hjemmet, med beskrivelsen af anbringelsesforhold i den valgte fortælling.
- Læs aftaleteksten 'Børnene først', som bl.a. sigter på at styrke den pædagogiske indsats i børne/ungesager, herunder at give børn/unges perspektiv og medbestemmelse mere plads.
- Reflekter over hvilken betydning en fuld realisering af 'Børnene først' ville have haft i forhold til det valgte barn/unges livsbane.
- Hvis I er flere grupper, da udarbejd og fremlæg jeres refleksioner over for de andre grupper, uanset om grupperne har valgt samme eller forskelle fortællinger.
- Lad de andre grupper diskutere jeres refleksioner og evt. supplere og nuancere jeres fremstilling.

C: Relationen mellem barnet/den unge og socialrådgiveren

De fire unge fortællere nævner alle, at de tillægger den måde, 'systemrepræsentanter' involverer sig på, afgørende betydning. Dette stemmer overens med andre kvalitative studier (s. X).

Veronika udpeger særligt to pædagoger som signifikante professionelle, der ikke kun er til stede som 'systemrepræsentanter', men også som medmennesker, der engagerer sig i barnets/den unges liv. Den ene var leder af et opholdssted, Karin, den anden var primærpædagog på 'Grenen', Paw. Morten beskriver også en mentor, Rune, som godt nok ikke er pædagog, men i princippet kunne være den gadeplanspædagog, der trådte signifikant ind i den Mortens livsverden.

Læs beskrivelsen af Veronikas to pædagogers involvering (sammenfattet i s. XX) og Mortens beskrivelse af Runes involvering (sammenfattet s. XX).

- Vurder i hver af de tre fagpersoners, hvad der gør, at de alle tre bliver stående i de unges bevidsthed som signifikante professionelle.
- I professioner, der agerer inden for velfærdsområdet, taler man om de 3 P'er, dvs. tre relationelle forholdemåder over for borgere. Den ene er den *professionelle* forholdemåde, der består af fagpersonens faglighed, faglige kompetencer, uddannelse mv. Den anden er den *personlige* forholdemåde, som handler om fagpersonens menneskelige egenskaber mv. Den tredje er den *private* forholdemåde, der vedrører fagpersonens private liv, en forholdemåde, som fagpersoner almindeligvis afholder sig fra at lade indgå i arbejdet med en borger. Dog kan en fagpersons tidligere erfaringer med fx alkohol, narkotika, udsathed i øvrigt mv., herunder overvindelse og mestring af udfordringer, aktivt bringes i tale i en relation mellem borger og fagperson, hvis fagpersonen skønner, at det kan udgøre et positivt bidrag.
Vurder i hver af de tre fagpersoners involvering, balancen mellem henholdsvis den professionelle, den personlige og private dimension.
- Er det din/jeres vurdering, at nogen af de tre fagpersoner, der for vidtgående overskrider deres professionelle rolle?
- Overvejer dine/jeres tilgang til de 3 P'er. Er der noget i jeres personlige/private liv, der med fordel kan supplere jeres professionelle habitus? I givet fald hvordan kan dette operationaliseres uden at der kan rejses berettiget tvivl om din/jeres professionalitet?

D: Din arbejdsplads'/uddannelsesstedets forberedelse og evaluering af mødet og samværet med konkrete borgere i praksis/praktikker.

En centralt element i velfærdsprofessionelt arbejde er inddragelse af borgerens perspektiv, hvilket i stigende grad afspejles i lovgivningen og politiske hensigtserklæringer (fx i den politiske aftale 'Børnene først').

Om dette element så reelt spiller en central rolle i pædagogers praksis/pædagogstuderendes praktikker, afhænger bl.a. af, hvordan arbejdspladsen/uddannelsesstedet klæder den enkelte pædagog/studerende på til mødet og samværet med borgeren, i bogens kontekst barnet/den unge i en udsat position.

- Overvej hvordan mødet med nye borgere italesættes og forberedes på din arbejdsplads/uddannelsessted.
- Overvej om og i givet fald på hvilken måde dette element indgår som et prioriteret dialogpunkt/vægtigt element på din arbejdsplads/dit uddannelsessted.
- Har du som praktiserende pædagog erfaringer med at sparre med dine kolleger eller din ledelse på arbejdspladsen og tilsvarende som studerende erfaringer med at sparre med medstuderende eller din underviser/vejleder om, hvordan et konkret møde og samvær med en eller flere borgere konstitueres og udvikler sig?

- I givet fald, er sparringen da en etableret og naturlig del af din praksis/praktik eller forekommer det alene, hvis du selv efterspørger sparring eller opstår tilfældigt?
- Indgår inddragelse af borgerens perspektiv i evalueringen af et forløb i praksis/praktikken, fx i form af din skriftlige dokumentation af forløbet eller som et muligt dialogpunkt på arbejdspladsen/uddannelsesstedet.
- Overvej hvordan borgerens perspektiv mest og bedst muligt kan indgå i praksis/praktikken. Brug evt. en eller flere af fortællingerne som inspiration til nedslagspunkter.

E: Implementering af bostøttemetoder set i lyset af socialfaglig professionsidentitet

Socialstyrelsen anbefaler, at fagprofessionelle, der beskæftiger sig med unge hjemløse, lader praksis hvile på bestemte bostøttemetoder, designet i forhold til forskellige kategorier af unge i hjemløshed. Anbefalingen er endvidere, at den valgte metode følges med så høj grad af fidelitet, altså nøjagtighed, som muligt, fordi dette antages at gøre tilgangen mest effektiv.

Du/I kan læse om de tre mest anbefalede bostøttemetoder i TX, som kan downloades fra bogens hjemmeside.

I bogen diskuteres, hvilke risici anvendelse af standardiserede metoder kan have, ligesom der rejses tvivl om, hvorvidt strikt metodeanvendelse reelt skaber bæredygtig forandring i de unges liv. En ting er at fastholde en ung i en bolig, en anden er at medvirke til, at den unge føler sig hjemme et sted og i sig selv.

Der rejses ligeledes tvivl om, hvorvidt det vidensunderskud, som en fagprofessionel altid står med i mødet med en ung i en kompleks udsathedssituation, kan erstattes af den forenkling, som metodeanvendelse tilbyder (s. XX). Anbefalingen i bogen er snarere, at den fagprofessionelle løbende tilegner sig en mere kompleks viden, som kan danne grundlag for en mere kvalificeret faglig refleksion i et nært og dynamisk samspil med den unge

Vælg og læs en af de fire fortællinger.

- Overvej hvilken af de tre bostøttemetoder, der, hvis den blev bragt i anvendelse, bedst ville passer ind i forhold til den unges hjemløshedssituation.
- Overvej i hvilket omfang den valgte metode vil kunne følges, som den er beskrevet og hvordan den evt. med fordel kan tilpasses den unges behov og situation.
- Overvej om anvendelse af metoder af denne karakter kan forenes med din/jeres faglige baggrund, viden, færdigheder og kompetencer – og din/jeres professionsidentitet.
- Med baggrund i foranstående giv en karakteristik af, hvordan du/I som pædagoger forestiller dig/jer, bedst muligt vil kunne bidrage til, at den unge føler sig hjemme et sted og i sig selv.
- Hvis I er flere grupper, da fremlæg deres overvejelser om, hvordan en socialfaglig indsats bedst muligt kan bringe den unge videre.
- Lad de andre grupper diskutere jeres refleksioner og evt. supplere og nuancere jeres fremstilling.

4. TVÆRPROFESSIONELT SAMARBEJDE MELLEM SOCIALRÅDGIVERE OG PÆDAGOGER

Der er en meget stærk begrundelse for at styrke det tværprofessionelle samarbejde på kommunalt niveau, hvis udsatte børn og unges opvækstvilkår skal forbedres og dermed mindske risikoen for hjemløshed senere i livet. Vanskeligheden i praksis for et egentligt samarbejde på tværs af professioner er imidlertid de forskellige sektors lovgivninger, målsætninger, metoder og arbejdsgange. Derudover er der ofte også tale om mere basale kulturelle forskelle mellem forskellige uddannelsesbaggrunde, som kan medføre modstand og vanskeliggøre kommunikationen i forhold til samarbejde på tværs af professioner.

Men her og nu kan der skabes processer, hvor fagprofessionelle og deres respektive ledelser afsøger muligheder inden for eksisterende lov og ved at turde træde uden for egen fagspecifikke portefølje, med henblik på at danne fælles refleksions- og handlerum på tværs af sektorer, fagligheder og professioner (s. XXV).

Du/I kan med fordel (gen-)læse afsnittet 'Tværprofessionelt samarbejde om helhedsorienterede indsatser' (s. XXff) inden du/I går i gang med at besvare nedenstående spørgsmål.

A: Tværprofessionelt samarbejde i en konkret praksis

Vælg og læs en af de fire fortællinger. Det anbefales, at du/I vælger en af de to kvinder fortælling, da disse måske har flest oplagte muligheder for samarbejde på tværs af professioner.

- Udvælg en eller et par situationer eller forløb i fortællingen, der rummer mulighed for et samarbejde mellem en/ flere socialrådgivere og en/ flere pædagoger.
- Overvej hvilke opgaver/forpligtelser hver profession har i situationen/forløbet jf. lovgivning og professionens faglige profil.
- Overvej hvori de to professioner med fordel kan kvalificere indsatsen over for barnet/den unge ved at samarbejde tværprofessionelt.
- Overvej hvordan der kan skabes tid og rum for det tværprofessionelle samarbejde.
- Overvej hvordan det tværprofessionelle samarbejde kan dokumenteres og evalueres.
- Hvis I er flere gruppe, da fremlæg jeres overvejelser
- Lad de andre grupper diskutere jeres refleksioner og evt. supplere og nuancere jeres fremstilling.

B: Tværprofessionelt samarbejde på din/jeres arbejdsplads/uddannelsessted

- Hvilke erfaringer har du/I fra din/jeres praksis/uddannelse med at arbejde tværprofessionelt?
- Hvordan prioriteres og italesættes tværprofessionelt samarbejde på din/jeres arbejdsplads/uddannelsessted?
- Oplever du/I kulturelle og/eller andre barrierer, der hæmmer tværprofessionelt samarbejde på din/jeres arbejdsplads/uddannelsessted?
- Hvilke konkrete initiativer er der sat i værk på din arbejdsplads/uddannelse for at styrke tværprofessionelt samarbejde?
- Reflekter over, hvordan tværprofessionelt samarbejde bedst muligt ville kunne understøttes på din/jeres arbejdsplads/uddannelse.

C: Termen 'Socialt arbejde'

'Socialt arbejde' er almindeligvis en term, der er forbeholdt socialfaglig virksomhed. I bogen omtales den fælles platform, som socialrådgivere og pædagoger agerer på, når de samarbejder tværprofessionelt, som 'socialt arbejde' (s. XX). Dette fordi, det i bogens kontekst også er pædagogers opgave at medvirke til at hjælpe et barn eller en ung i udsathed ved at have fokus på den sociale situation, som barnet/den unge befinder sig i. Det er en uhensigtsmæssig social livssituation, der skal søges forandret mere end det er barnet/den unge, der skal tilpasse sig den uhensigtsmæssige livsbetingelser.

Samtidig indgår temaet 'børn og unge i udsatte positioner' i begge professionsuddannelser.

- Overvej og diskuter om det giver mening at tale om 'socialt arbejde' som tværprofessionel arena eller om det snarere skabe en unødigt begrebsforvirring.
- Overvej mere bredt om der er et behov for at formulere et fælles sprog og terminologi for at undgå misforståelser og for at kvalificere samarbejdet.
- Når socialrådgivere og pædagoger samarbejder, er de ikke ligestillede, fordi de har forskellige uddannelsesbaggrund og legitimitet i et konkret sagsforhold. Men de er til gengæld ligeværdige. Diskuter hvordan en sådan en ligeværdighed kan sikres i et samarbejde, hvor parterne ikke er ligestillede.

Den samme diskussion kan studerende have på tværs af uddannelser.